

Ośrodki onkologiczne w Polsce

Lubelski Ośrodek Onkologiczny

Maria Mazurkiewicz

A short history of the Lublin Oncological Centre

The beginnings of Lublin oncology go back to the year 1953, when the first ambulatory opened its doors to patients. In the year 1958 the Voivodship Oncological Center with 40 stationary beds was opened. Its founder, and later the head of the Center until his death in the year 1984, was Ass. Prof. Mieczysław Kwiatkowski. The Centre's first radiotherapist, Doctor Jerzy Pęczyński, moved from Warsaw in the year 1960 and was, at that time, the only specialist in oncology in the entire Lublin area. It is worth mentioning, that in Lublin the first attempts at radiotherapy go back to a much earlier time – the year 1933, when a Department of Radiotherapy is mentioned in the „Physicians' Annual of the Polish Republic”.

In September 1959, the Oncology Centre in Lublin received an amount of radium from the Institute of Oncology in Warsaw. From then on the development was rapid as the Lublin Centre was in fact the third in Poland to introduce megavoltage therapies. The Centre is one of the largest in Poland (combining some 200 beds) and for the last ten years it is being successfully managed by Doctor Jan Kondratowicz-Kucewicz, a specialist in surgical oncology. The Centre consists of two parts – the Lublin Centre of Oncology and the Department of Oncology of the Lublin Medical Academy. Since 1993, in collaboration with the US National Cancer Institute, it has begun to offer wide screening programmes as a part of cancer prophylaxis. The Centre employs 45 doctors, including one Professor and one Associate Professor. It consists of separate Departments, of which the clinical are: Outpatient Clinic, Department of Chemotherapy, Department of Radiotherapy, Department of Gynaecological Oncology, Department of Surgical Oncology, Department of Teleradiotherapy, Department of Medical Physics, Department of Diagnostic Imaging and a Centre of Oncological Prophylaxis for Women. The Department of Oncology at the Lublin Medical Academy employs six lecturers. It is headed by Ass. Professor Maria Mazurkiewicz. It is an important centre of academical research, including radiation therapy in breast cancer, cancer of the larynx and tumours of the brain.

Początek rozwoju onkologii lubelskiej datuje się od maja 1953 roku, kiedy w Poradni Onkologicznej w Lublinie przyjęto pierwszych pacjentów. Po wielu latach starań, 12 grudnia 1958 roku, utworzono Wojewódzki Ośrodek Onkologiczny, posiadający 40 łóżkową bazę szpitalną. Był to trzeci ośrodek onkologiczny w kraju, obok ośrodków we Wrocławiu i Poznaniu. Założycielem i kierownikiem poradni, a następnie dyrektorem Wojewódzkiego Szpitala Onkologicznego (do 1984 roku), był doc. dr hab. med. Mieczysław Kwiatkowski, wówczas asystent Kliniki Chirurgii AM w Lublinie. W sierpniu 1960 roku przybył do pracy w Lubelskim Szpitalu Onkologicznym dr Jerzy Pęczyński, radioterapeuta, dotychczasowy pracownik Instytutu Onkologii w Warszawie, któremu powierzono stanowisko ordynatora oddziału radioterapii. Wówczas był on jedynym w Lublinie specjalistą onkologiem.

Wojewódzki Szpital Onkologiczny dysponował w momencie otwarcia pracownią rentgenoterapii, wyposażoną w 3 aparaty do napromieniania w warunkach terapii głębokiej (Muller, Schonander, Therapix). Warto nad-

mienić, że początki leczenia promieniami w Lublinie sięgają bardziej odległych czasów, a mianowicie 1933 roku. Pierwszą wzmiankę o stosowaniu promieniowania jonizującego w leczeniu nowotworów znajdujemy w „Roczniku Lekarskim RP” z roku 1933/34, w którym wymieniony jest „Zakład rentgenowski i dla leczenia radem”, znajdujący się przy ul. Krakowskie Przedmieście 46 w Lublinie; dyrektorem tego Zakładu był dr Maks Schutz.

We wrześniu 1959 roku lubelski ośrodek otrzymał z Instytutu Onkologii w Warszawie 255,6 mg radu w postaci igieł i tubek do tworzącego się oddziału ginekologicznego. W 1964 roku udało się pozyskać dalsze pomieszczenia w zajmowanym budynku i zwiększyć liczbę łóżek do 80. Niewątpliwym sukcesem ośrodka lubelskiego było zamontowanie w 1966 roku pierwszej aparatury megawoltowej, tzw. bomby kobaltowej „Gravicert”; w 1972 roku pozyskano kolejne urządzenie tego typu: Gamatron 3. Ośrodek lubelski, jako trzeci w kolejności ośrodek w Polsce, wprowadził terapię megawoltową, a także niejednokrotnie inicjował unowocześnianie różnych technik promienioleczenia. W 1985 roku rozpoczęły pracę w ośrodku onkologicznym kolejno: przyspieszacz „Neptun 10p”, symulator Polex-10, oraz komputerowy system do planowania le-

Fot. 1. Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej

czenia promieniami: Evados. W oddziale ginekologicznym w 1990 roku rozpoczęto leczenie techniką „after loading”.

W 1975 roku w związku z reformą administracyjną kraju i służby zdrowia, aktem Wojewody Lubelskiego powołano Onkologiczny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej. W skład Zespołu wchodził Szpital Onkologiczny i Wojewódzka Poradnia Onkologiczna. Radykalna poprawa warunków działania lubelskiego ośrodka onkologicznego nastąpiła w 1976 roku, kiedy w wyniku rozbudowy stał się on jednym z największych w kraju, licząc ponad 200 łóżek.

Od 10 lat dyrektorem Ośrodka Onkologicznego w Lublinie jest dr Jan Lesław Kondratowicz-Kucewicz, chirurg onkolog. Ostatnie dziesięciolecie to okres prężnego rozwoju Ośrodka. W tym czasie nastąpiła wymiana aparatury do radioterapii. W 1995 roku zainstalowano przyspieszacz „Coline”, w 1998 roku bombę kobaltową „Theratronix”, a rok później zakończono instalowanie drugiego przyspieszacza „Primus” firmy Simens i symulatora firmy Symview. Obecnie Ośrodek dysponuje nowoczesnymi komputerowymi systemami (2D i 3D) do planowania napromieniania.

Fot. 2. Dr hab. med. Maria Mazurkiewicz – Kierownik Katedry i Zakładu Onkologii (1997-), Dr Jan Lesław Kondratowicz-Kucewicz, Dyrektor Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej (1991-)

Modernizacja i wyposażenie w nowoczesną aparaturę diagnostyczną dotyczy również zakładu rentgenodiagnostyki i laboratorium. Nie bez znaczenia, zwłaszcza dla pacjentów, było przeprowadzenie modernizacji zaplecza socjalnego, jak chociażby kompleksowy remont kuchni szpitalnej, pralni czy przystosowanie komunikacji wewnętrznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W 1993 roku, z inicjatywy Dyrektora, powstał Ośrodek Zapobiegania i Wykrywania Nowotworów u Kobiet. Badania mają charakter skryningowy i są przeprowadzane w oparciu o schematy wczesnego wykrywania raka piersi i szyjki macicy, zalecane przez Polski Komitet Zwalczenia Raka, American Cancer Society oraz National Cancer Institute w USA. W najbliższej przyszłości planowane jest uruchomienie podobnego ośrodka dla wczesnego wykrywania nowotworów u mężczyzn (po zakończeniu prac remontowo-adaptacyjnych byłych pomieszczeń administracji).

W 1999 roku w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej udzielono 59750 porad specjalistycznych, wykonano 12898 badań histopatologicznych i cytologicznych, hospitalizowano ponad 6500 chorych, przeprowadzono 1300 zabiegów operacyjnych. W Ośrodku Wczesnego Wykrywania Nowotworów i Poradni Chorób Sutka przyjęto ponad 16000 kobiet. W Centrum pracuje obecnie 45 lekarzy, specjalistów radioterapii, chemioterapii i chirurgii onkologicznej oraz chorób wewnętrznych i laryngologii. Wśród fachowego personelu Ośrodka 1 osoba ma tytuł profesora, 1 doktora habilitowanego, a 12 osób ma stopień doktora nauk medycznych.

Onkologiczny ośrodek lubelski tworzą: Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej oraz Katedra Onkologii AM w Lublinie. Dzięki porozumieniu władz Akademii Medycznej z dyrekcją ówczesnego OS ZOZ w Lublinie, Zakład Onkologii, a następnie Katedra zostały usytuowane w Szpitalu Onkologicznym. Układ ten zapewnia zarówno nowoczesną, pełnoprofilową bazę dydaktyczną studentom AM, jak i stwarza dogodne warunki do prowadzenia badań naukowych i klinicznych oraz stałego kształcenia

Fot. 3. Prof. dr hab. med. Jerzy Pęszyński (drugi od lewej), Kierownik Katedry i Zakładu Onkologii w latach 1984-1997, Prof. dr hab. med. Lucjan Kurylcio (pierwszy z lewej), Kierownik Kliniki Chirurgii Onkologicznej (1995-). Uroczysta promocja wydawnicza książki pod. red. Prof. J. Pęszyńskiego pt.: „Onkologia w praktyce lekarza podstawowej opieki zdrowotnej”. Książkę wręcza Prof. dr hab. Marian Klamut, JM Rektor AM w Lublinie (1993 -1996)

zespołu lekarzy pracujących w lubelskim ośrodku onkologicznym. Pozwala to na utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług medycznych oraz stały rozwój. Lubelski ośrodek onkologiczny utworzony jest przez jednostki zachowujące całkowitą niezależność, a jednocześnie doskonale ze sobą współpracujące.

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej

adres: ul. Dr K. Jaczewskiego 7, 20-090 Lublin
tel.: centrala (081) 747 75 11, fax:(081) 747 89 11
dyrektor: dr Jan Lesław Kondratowicz-Kucewicz

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej obecnie jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej. Centrum tworzą następujące jednostki strukturalne:

Przychodnia Onkologiczna

kierownik: lek. med. Grażyna Anna Stopyra
tel.: 747 75 11 w. 117

Przychodnię Onkologiczną tworzą poradnie: ogólna, chirurgii onkologicznej, ginekologii onkologicznej, chorób piersi, laryngologii onkologicznej i opieki paliatywnej oraz gabinety zabiegowe: chirurgiczno-ginekologiczny z salą operacyjną i gabinet chemioterapii z salami pobytu dziennego. W poradniach udzielane są indywidualne świadczenia specjalistyczne i konsultacyjne oraz przeprowadzana jest kwalifikacja do leczenia szpitalnego, a także kontrola pacjentów po leczeniu specjalistycznym. Prowadzona jest również diagnostyka oraz leczenie chemiczne i operacyjne w warunkach ambulatoryjnych. W 1999 roku w Przychodni udzielono 59750 porad, wykonano 10364 zabiegów chirurgicznych, podano 3307 iniekcji leków przeciwnowotworowych.

I Oddział Chemioterapii

ordynator: dr n. med. Bożenna Karczmarek-Borowska
tel.: 747 75 11 w. 130

Oddział dysponuje 24 łózkami. Specjalizuje się zwłaszcza w chemioterapii guzów jąder oraz chłoniaków

ziarniczych i nieziarniczych. Zespół aktywnie uczestniczy w licznych interdyscyplinarnych programach badawczych, dotyczących skojarzonego leczenia nowotworów złośliwych m.in. przewodu pokarmowego.

II Oddział Radioterapii

ordynator: dr hab. n. med. Maria Mazurkiewicz
tel.: 747 75 11 w. 131

Oddział dysponuje 44 łózkami. W oddziale prowadzone jest samodzielne leczenie napromienianiem oraz w skojarzeniu z chemioterapią. Aktualnie realizowane są programy badawcze dotyczące skojarzonego leczenia: radio- i chemioterapii zaawansowanych nowotworów głowy i szyi oraz chemioterapii 3-go rzutu (navelbina, cisplatyna) niepowodzeń po uprzednim leczeniu raka gruczołu piersiowego.

III Oddział Ginekologii Onkologicznej

ordynator: dr n. med. Walentyna Kożuch-Gdak
tel.: 747 75 11 w. 138

Oddział dysponuje 46 łózkami. Prowadzi leczenie napromienianiem oraz chemioterapię nowotworów jajnika, m.in. z użyciem taksanów. W strukturze oddziału znajduje się pracownia brachyterapii, którą kieruje lek. med. Elżbieta Kutarska. Pracownia wyposażona jest w aparaturę do leczenia techniką after-loading (2 aparaty Selectron-1 i jeden UR-2). Lokalizacja odbywa się za pomocą aparatów rentgenowskich i symulatora, pracownia wyposażona jest w komputerowy system planowania: Teraplan. Wykonywanych jest około 250 aplikacji rocznie. Na początku lat 90-tych została zainicjowana i nadal jest kontynuowana akcja szkolenia onkologicznego ginekologów regionu lubelskiego.

IV Oddział Radioterapii

p.o. ordynatora: dr n. med. Maria Dudek
tel.: 747 75 11 w. 148

Oddział dysponuje 47 łózkami. W oddziale stosowane jest skojarzone leczenie: radio-i chemioterapia, zgod-

nie z obowiązującymi standardami leczenia onkologicznego.

V Oddział Chirurgii Onkologicznej
ordynator: prof. dr hab. med. Lucjan Kurylcio
tel.: 747 75 11 w. 155

Oddział dysponuje 37 łózkami. Oferuje pełny zakres chirurgicznych zabiegów onkologicznych, ze szczególnym ukierunkowaniem na leczenie operacyjne nowotworów głowy i szyi, przewodu pokarmowego i gruczołu piersiowego oraz chirurgię rekonstrukcyjną. W ramach Oddziału funkcjonuje Pododdział Zabiegów Rekonstrukcyjnych, którego kierownikiem jest dr Jan Lesław Kondratowicz-Kucewicz. Utrzymywana jest stała współpraca z Kliniką Chirurgii Twarzowo-Szczękowej AM w Lublinie.

Dział Teleradioterapii
kierownik: dr n. med. Krzysztof Paprota
tel.: 747 75 11 w. 185

Na wyposażenie aparturowe Działu Teleradioterapii składają się obecnie 3 aparaty megawoltowe: bomba kobaltowa „Theratronix 1000”, przyspieszacz „Coline” o energii 4 MeV i „Primus” o energii fotonów 6-18 MeV i elektronów 6-21 MeV oraz terapeutyczny aparat rentgenowski firmy TUR. Zakład dysponuje komputerowym systemem planowania napromieniania: Helax-3D, Tera-plan-2D oraz systemem planowania brachyterapii. Ponadto posiada symulator Symview z opcją CT oraz modelarnię, wyposażoną w zestaw centratorów laserowych, wycinarki 2D i 2,5D firmy HEK oraz stanowisko do odlewania i montowania osłon indywidualnych. W 1995 roku ośrodek lubelski rozpoczął radioterapię stereotaktyczną łagodnych i złośliwych nowotworów CUN. Wyposażony jest w system planowania terapii stereotaktycznej oraz zestaw akcesoriów do pozycjonowania i unieruchamiania pacjenta – firmy Brain-Lab.

Dział Fizyki Medycznej
kierownik: mgr Aleksander Woytowicz
tel.: 747 75 11 w. 198

W dziale fizyki zatrudnionych jest 5 magistrów fizyki oraz 3 elektroników i 20 techników radiologii.

Zakład Radiodiagnostyki
kierownik: lek. med. Iwona Żelazowska
tel.: 747 75 11 w. 167

Zakład posiada pracownię: ultrasonograficzną, mammograficzną i rentgenodiagnostyki. Wykonywany jest tu pełny zakres radiologicznych badań diagnostycznych. Wyposażenie Zakładu (nowej generacji) stanowią diagnostyczne aparaty rentgenowskie, mammografy i aparat do badań ultrasonograficznych. W 1999 roku wykonano w sumie 14363 zdjęć radiologicznych, badań mammograficznych, badań kontrastowych i skopii oraz 4935 badań ultrasonograficznych.

Ośrodek Zapobiegania i Wykrywania Nowotworów u Kobiet

kierownik: lek. med. Dariusz Surdyka

W ośrodku pracują ginekolodzy, chirurdzy, onkolodzy i radiolodzy. Ośrodek został założony w celu wczesnego wykrywania u kobiet nowotworów piersi, narządu rodowego, skóry i błon śluzowych. Początkowo badaniem objęte były kobiety z zakładów pracy i instytucji państwowych regionu województwa lubelskiego. Obecnie możliwość przeprowadzenia badania mają wszystkie kobiety ubezpieczone w Lubelskiej Regionalnej Kasie Chorych. Ponadto lekarze Ośrodka prowadzą jednocześnie działalność edukacyjną w formie wykładów, w tym nauczanie samobadania piersi, prelekcje filmowe w zakładach pracy. We współpracy z szeregiem organizacji społecznych i prasą organizowane są akcje uświadamiające o możliwościach profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów.

Laboratorium analityczne
kierownik: mgr mikrobiologii Krystyna Grądział
tel.: 747 75 11 w. 180

Laboratorium wykonuje pełną diagnostykę laboratoryjną w zakresie hematologii, biochemii, immunologii oraz bakteriologii i serologii grup krwi. Wyposażone jest m.in.: w automatyczny analizator immunochemiczny, automatyczny analizator biochemiczny.

Zakład Anatomii Patologicznej
kierownik: dr n. med. Franciszek Szubstarski
tel.: 747 75 11

Zakład posiada pracownię histopatologiczną i cytologiczną, w których wykonywane są badania histopatologiczne, histochemiczne, cytologiczne i śródoperacyjne. W 1999 roku wykonano łącznie 12896 badań.

W strukturze organizacyjnej Centrum znajduje się również, poza apteką szpitalną, apteka otwarta, której dochody z działalności gospodarczej wspomagają budżet Ośrodka. Ponadto w Centrum funkcjonuje Dział Metodyczno-Organizacyjny, który między innymi prowadzi rejestr nowotworów złośliwych w regionie lubelskim. Kierownikiem Działu jest lek. med. Beata Kościńska.

Katedra Onkologii AM w Lublinie

Katedrę Onkologii tworzą: Zakład Onkologii i Klinika Chirurgii Onkologicznej
ul. K. Jaczewskiego 7, 20-090 Lublin
tel. / fax: (081) 747 56 82

Kierownikiem Katedry i Zakładu Onkologii jest dr hab. n. med. Maria Mazurkiewicz. Kierownikiem Kliniki Chirurgii Onkologicznej jest prof. dr hab. n. med. Lucjan Kurylcio. W Katedrze pracuje obecnie 7 nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne z onkologii dla studentów VI roku Wydziału Lekarskiego oraz III i V roku Wydziału Pielęgniarskiego (kierunek: Elektromediцина).

Do 1984 roku nauczanie onkologii na Wydziale Lekarskim było realizowane w ramach radiologii. Dopiero w 1984 roku utworzono Zakład Onkologii, którego

współtwórcą i kierownikiem został prof. dr hab. med. Jerzy Pęszyński. W 1995 roku, po utworzeniu Kliniki Chirurgii Onkologicznej, decyzją Rektora AM w Lublinie została powołana Katedra Onkologii. Pierwszym kierownikiem Katedry został prof. dr hab. med. Jerzy Pęszyński, który pełnił tę funkcję aż do przedwczesnej śmierci w sierpniu 1997 roku. Od września 1997 roku Katedrą kieruje dr hab. med. Maria Mazurkiewicz. Od początku swego powstania zarówno Zakład Onkologii, jak i Klinika Chirurgii Onkologicznej, funkcjonują w obrębie Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej. Decyzją Senatu AM w Lublinie Klinika Chirurgii Onkologicznej pozyskała własne pomieszczenia, które aktualnie są remontowane i adaptowane dla potrzeb Kliniki.

W 1997 roku Katedra Onkologii poszerzyła bazę dydaktyczną o Lubelskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum”, które w 1999 roku obchodziło 10-tą rocznicę swojego powstania. W zamian za oddelegowanie jednego z nauczycieli akademickich do pracy w Domu Opieki Hospicyjnej, dysponującym 12 łózkami dla chorych terminalnych, odbywają tam zajęcia praktyczne z opieki paliatywnej studenci VI roku Wydziału Lekarskiego.

Osiągnięcia naukowo-badawcze Zakładu Onkologii łączą się z osobą Profesora Jerzego Pęszyńskiego. Należą do nich m.in.: wprowadzenie oryginalnej (pionierskiej w kraju) techniki radykalnego napromieniania chorych na raka sutka w warunkach teleterapii Co60; optymalizacja radioterapii raka krtani (realizacja w ramach Centralnego Programu Badawczo-Rozwojowego PR-6) i wypracowanie zasad współpracy interdyscyplinarnej (laryngolog-onkolog) oraz ustalenie kryteriów wyboru metod leczenia tego nowotworu. Ponadto, należy wspomnieć o udziale w badaniach nad skojarzonym leczeniem pierwotnych nowotworów mózgu (realizowanych także w ramach CPBR). Jednym z efektów tych badań był wniosek wdrożeniowy, dotyczący metod i wskazań do skojarzonego leczenia nisko zróżnicowanych nadnamiotowych glejaków mózgu. Pod redakcją prof. Jerzego Pęszyńskiego został wydany skrypt dla studentów AM pt.: „Podstawy Onkologii” oraz podręcznik pt.: „Onkologia w praktyce lekarza podstawowej opieki zdrowotnej”.

Główne kierunki badań realizowanych obecnie w Zakładzie Onkologii dotyczą roli aminokwasów pobudzających i hamujących w procesie karcynogenezy oraz czynników prognostycznych, w tym i genetycznych, w raku gruczołu piersiowego i czerniaku.

Prowadzone są również badania nad niekonwencjonalnymi metodami napromieniania raka krtani i glejaków mózgu. Wypracowano własną metodę paliatywnego napromieniania dużych obszarów ciała (tzw. 1/3 ciała) u chorych na zaawansowany nowotwór złośliwy.

Klinika Chirurgii Onkologicznej we współpracy z Uniwersytetem Medycyny w Charleston (USA) zajmuje się metodami poszukiwania węzłów wartowniczych w przebiegu raka gruczołu piersiowego i czerniaka złośliwego oraz opracowaniem nowego podziału węzłów chłonnych jamy pachowej w raku gruczołu piersiowego. Opracowano oryginalną metodę odprowadzenia łez z worka

spojówkowego po leczeniu operacyjnym zaawansowanych, naciekających przewodów łzowy, nowotworów powiek.

Ośrodek lubelski od początku swojego powstania aktywnie uczestniczy w życiu społeczności onkologów polskich. W październiku 1959 roku utworzony został Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Onkologicznego. Jego pierwszym przewodniczącym został doc. Mieczysław Kwiatkowski, a następnie przez szereg kadencji funkcję tę pełnił prof. Jerzy Pęszyński. Obecnie przewodniczącym Oddziału Lubelskiego PTO jest dr hab. Maria Mazurkiewicz.

Onkologiczny ośrodek lubelski był organizatorem XI Zjazdu Polskiego Towarzystwa Onkologicznego w 1967 roku oraz Krajowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Sekcji Radioterapii PTO w 1971 roku i Sekcji Chirurgii Onkologicznej Towarzystwa Chirurgów Polskich, jak i dwóch Ogólnopolskich Sympozjów Opieki Paliatywnej i Hospicyjnej w roku: 1996 i 1998.

Przez wszystkie lata ośrodek lubelski podlegał przeobrażeniom i systematycznemu rozwojowi, którym towarzyszyło stałe szkolenie personelu fachowego. Specjalizację lekarzy w zakresie onkologii zapoczątkowano w 1960 roku; do chwili obecnej wyszkolono ponad 70 specjalistów dla potrzeb własnych, jak też innych placówek. Ośrodek stanowi bazą dla szkolenia przeddyplomowego techników elektroradiologii. Prowadzone są również w ramach szkolenia podyplomowego staże cząstkowe do specjalizacji: z otolaryngologii, chirurgii, ginekologii, chemioterapii, medycyny rodzinnej. W 1999 roku staże specjalizacyjne odbyło 44 lekarzy.

Od 1992 roku w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej funkcjonuje Fundacja do Walki z Rakiem, która prowadzi działalność na rzecz pozyskiwania środków na zakup nowoczesnej aparatury do radioterapii.

Aktualny stan onkologii lubelskiej jest wynikiem aktywnego działania kilku pokoleń ludzi, zaangażowanych zarówno w jej tworzenie od podstaw, jak i dalszy stały rozwój oraz przeobrażeń strukturalnych i organizacyjnych, jakie dokonały się przez 47 lat jej istnienia.

Dr hab. med. Maria Mazurkiewicz
Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej
Katedra i Zakład Onkologii AM w Lublinie
ul. Jaczewskiego 7
20-090 Lublin

Przyjęto do druku 26 kwietnia 2000 r.